

Luku 8.1

Talouden häiriö - suhdannevaihtelu

Mitä tarkoittaa taloussuhdanne?

Taloussuhdanne tarkoittaa kokonaistuotannon kehityksessä tapahtuvaa vaihtelua.

Yksi taloussuhdanteen jakso pitää sisällään nousu- ja laskusuhdanteen.

Mainitse a) kaksi noususuhdanteeseen liittyvää positiivista ja kaksi negatiivista asiaa

Positiivisia asioita:

- **Työttömyys on vähäistä.**
- **Valtion verotulot kasvavat.**

Negatiivisia asioita:

- **Korot nousevat**
- **Inflaatio kiihtyy.**

Mainitse b) kaksi laskusuhdanteeseen liittyvää positiivista ja negatiivista asiaa.

Positiivisia asioita:

- **Korot laskevat.**
- **Inflaatio pysyy matalana.**

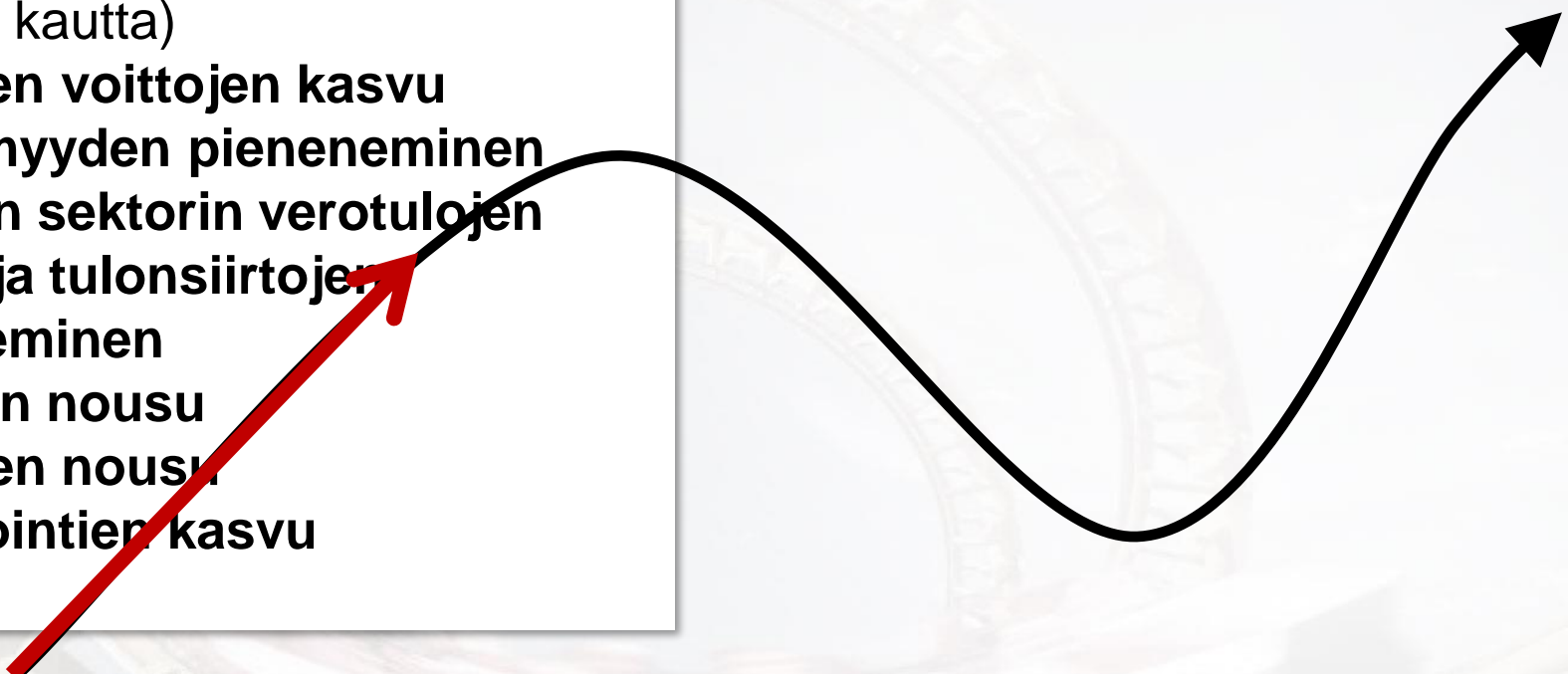
Negatiivisia asioita:

- **Työttömyys lisääntyy.**
- **Valtion verotulot pienenevät.**

Suhdannevaihtelut

Nousukausi

- kysynnän kasvu
- elintason nousu (esim. palkkojen nousun kautta)
- yritysten voittojen kasvu
- työttömyyden pieneneminen
- julkisen sektorin verotulojen kasvu ja tulonsiirtojen väheneminen
- hintojen nousu
- korkojen nousu
- investointien kasvu

Suhdannevaihtelut

Nousukausi

vientikysyntä kasvaa

→ työttömyys vähenee

→ kulutus kysyntä kasvaa

→ yritysten voitot ja

investoinnit lisääntyvät

→ hinnat ja korot nousevat

→ valtion menot vähenevät

b) Ylikuumeneminen

• palkat kohoavat liikaa

• kysyntä lisääntyy liikaa

• inflaatio kiihtyy

• joillakin aloilla työvoimapula

• Voi syntyä "kuplia":

→ (asuntojen hinnat,
osakkeiden kurssinousu...)

Suhdannevaihtelut

Nousukausi

vientikysyntä kasvaa

→ työttömyys vähenee

→ kulutuskysyntä kasvaa

→ yritysten vo

investoinnit lis

→ hinnat ja ko

→ valtion men

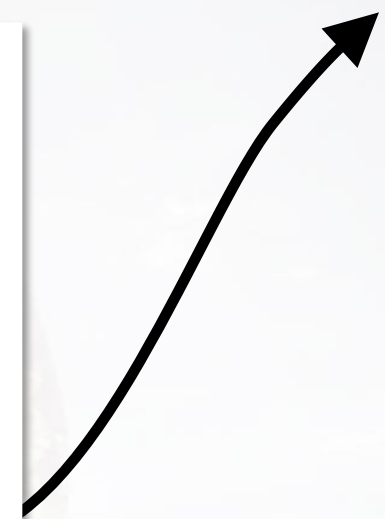
Ylikuumentuminen

hinnat nousevat liikaa

→ inflaatio, työvoimapula

c) Laskukausi

- kysynnän heikkeneminen
- yritysten voittojen pieneneminen
- työttömyyden kasvu
- verotulojen lasku
- tulonsiirtojen kasvu/palvelujen leikkaaminen
- julkisen sektorin velkaantuminen
- hintojen nousun hidastuminen, jopa hintojen lasku
- korkojen lasku
- investointien lasku
- elintason lasku

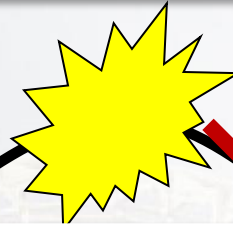
Suhdannevaihtelut

Nousukausi

vientikysyntä kasvaa
→ työttömyys vähenee
→ kulutuskysyntä kasvaa
→ yritysten voitot ja investoinnit lisääntyvät
→ hinnat ja korot nousevat
→ valtion menot vähenevät

Ylikuumentuminen

hinnat nousevat liikaa
→ inflaatio, työvoimapula

Laskukausi

koska hinnat nousevat liikaa, vientikysyntä laskee
→ työttömyys lisääntyy
→ kulutuskysyntä laskee
→ investoinnit vähenevät
→ hinnat ja korot alenevat
→ verotulot/tulonsiirrot laskevat
→ Elintaso laskee!

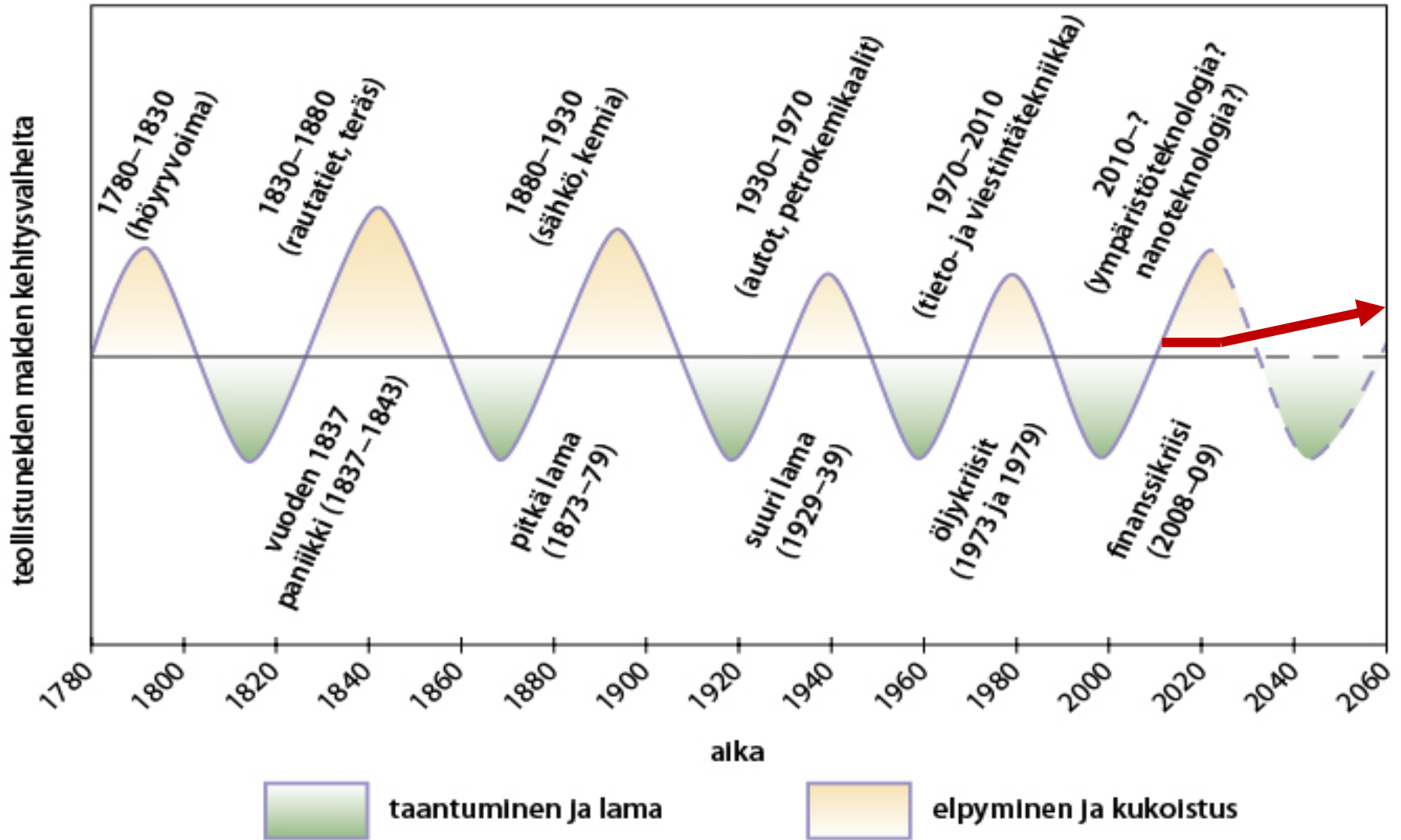
Uusi nousukausi alkaa!

Lama (taantuma)

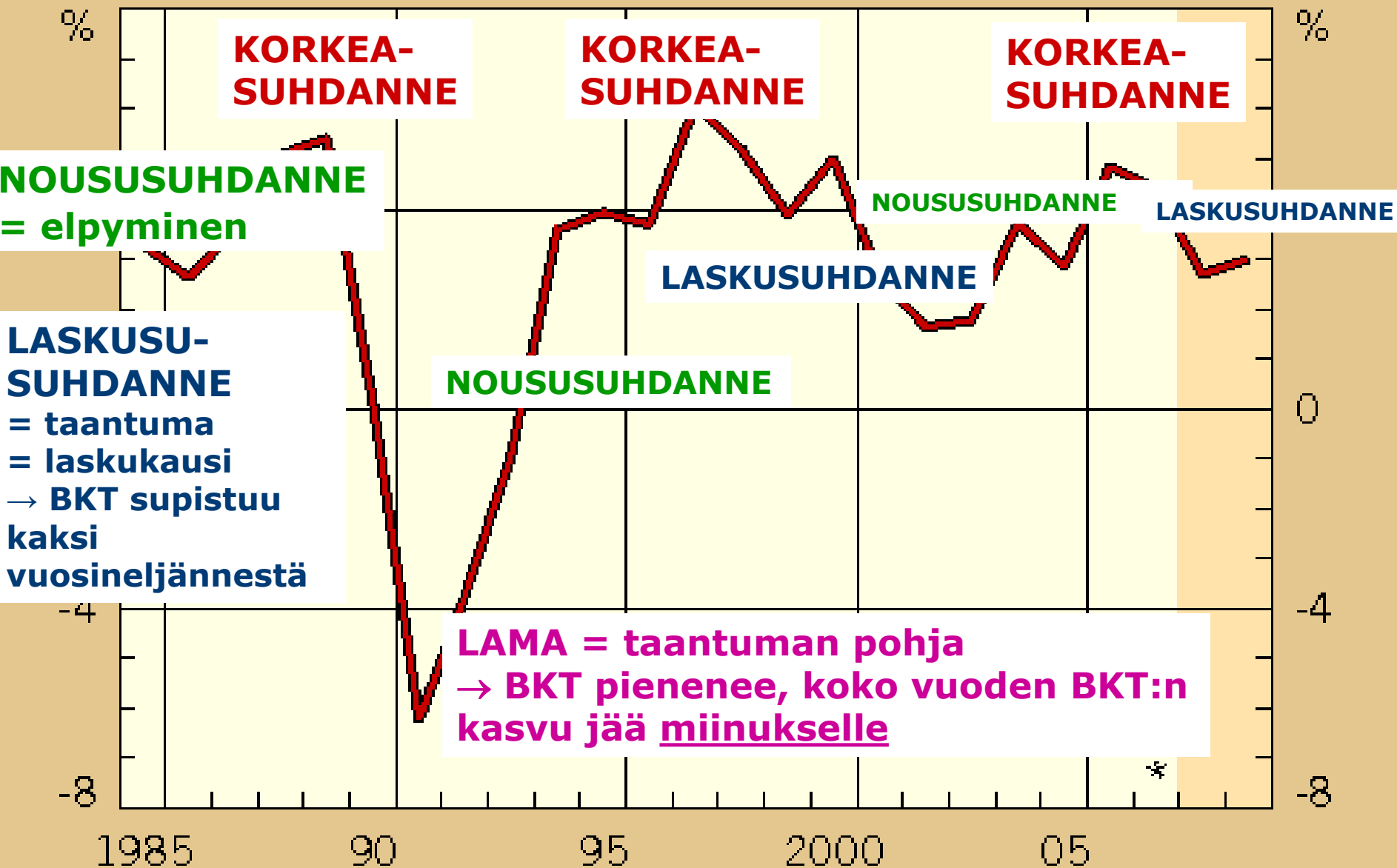
- **Velkaongelma**
 - ihmiset/valtio
 - **Pysyvä työttömyys**
 - nuorisotyöttömyys
 - **Syrjäytyminen**
- Lieveilmiöt

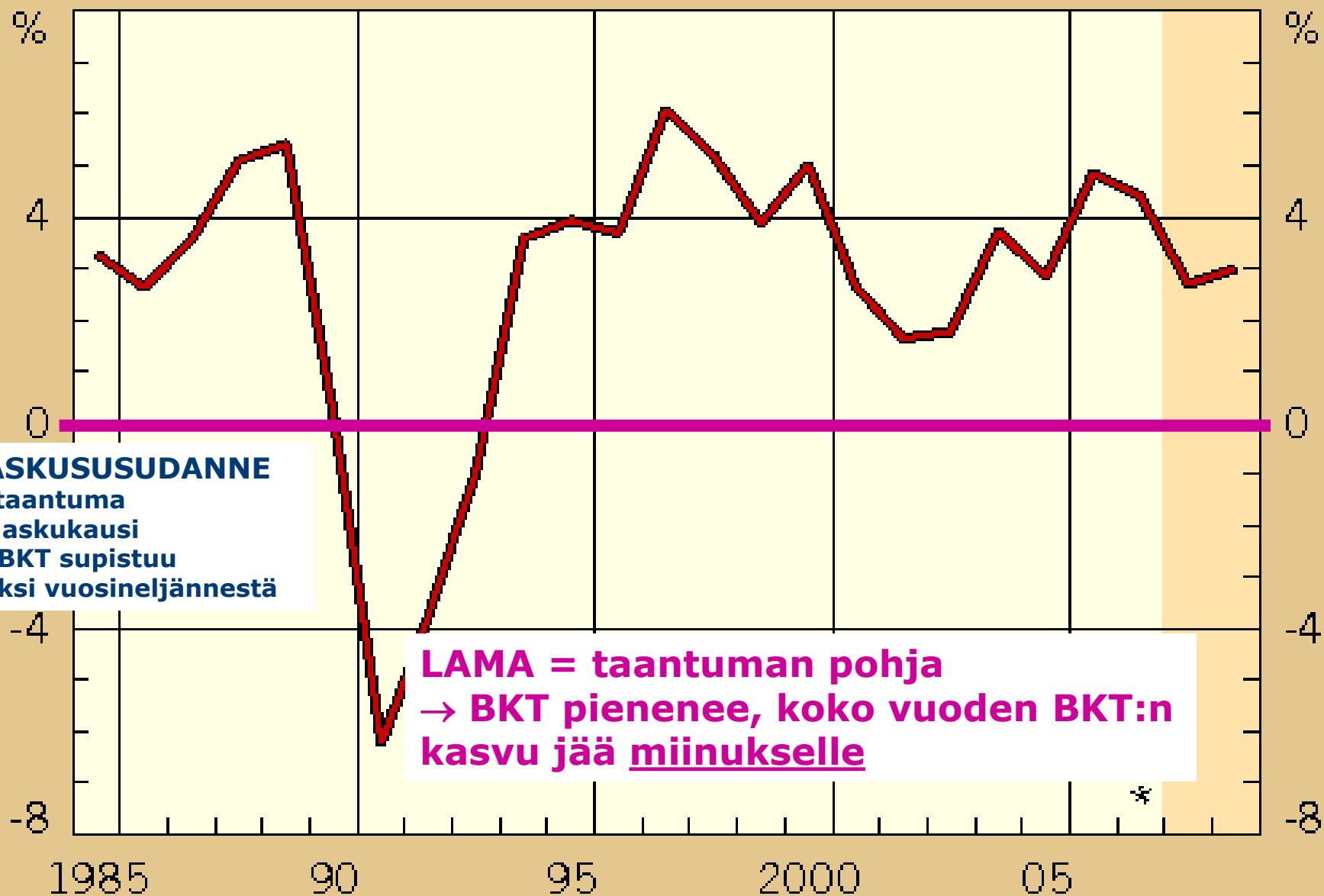
KONDRATJEVIN SYKLITEORIA

Bruttokansantuotteen muutokset

Bruttokansantuotteen muutokset

Miksi talous ei kasva joka vuosi yhtä nopeasti?

- **Kokonaiskysyntä vaihtelee!**

- Kokonaiskysyntään vaikuttavat mm. inflaatio, korkotaso, työttömyys ja viennin muutokset.

→ **Inflaatio vähentää ostovoimaa.**

→ **Korkotason nousu vähentää velaksi kuluttamista ja laina-asiakkaiden ostovoimaa.**

→ **Työttömyys heikentää kulutusmahdollisuuksia.**

→ **Viennin heikkeneminen heijastuu ulkomaankauppaa käyvien yrityksien kautta koko yhteiskuntaan.**

→ **Useimmiten alkuperäinen syy on suhdannevaihtelut!**

Suhdannevaihteluiden syitä Suomessa*

1. Vientikysynnän muuttuminen

- **Suomen riippuvuus ulkomaankaupasta**
- osuus BKT:stä jopa 40%!
- esim. kansainväliset lamat

2. Investointien vaihtelut

- Ulkomaat/kotimaat

3. Yksityisen kulutuskysynnän muuttuminen

→Vahvistava vaikutus

4. Julkisen kulutuskysynnän muuttuminen

→Voidaan vaimentaa vaikutuksia, tehdä korjauksia

Kerroinvaikutus*

Noususuhdanne alkaa (vienti)kysynnän kasvusta:

→ **elpyminen leviää kerroinvaikutusten avulla**

→ **Investoinnit lisäävät tuloja, jotka lisäävät kysyntää jne.**

→ **Kysyntä saa aikaan tuotantoa, joka luo tuloja, joka luo kysyntää, joka taas luo tuotantoa**

- **Mitä enemmän tuloista käytetään *kotimaisiin* hyödykkeisiin, sitä suurempi kerroinvaikutus**

- **Osa tuontihyödykkeisiin**

- **Pienille kansantalouksille vienti tärkeää!**

- **vertaa USA (suuret omat markkinat)**

- **tai Norja (suuret öljyvarat)**

Millaista suhdannepolitiikkaa pitäisi noudattaa nousukauden aikana ja vastaavasti laskukauden aikana? Eli mitä pitäisi tehdä!

- a) Nousukauden suhdannepolitiikka:
- b) Laskukauden suhdannepolitiikka:

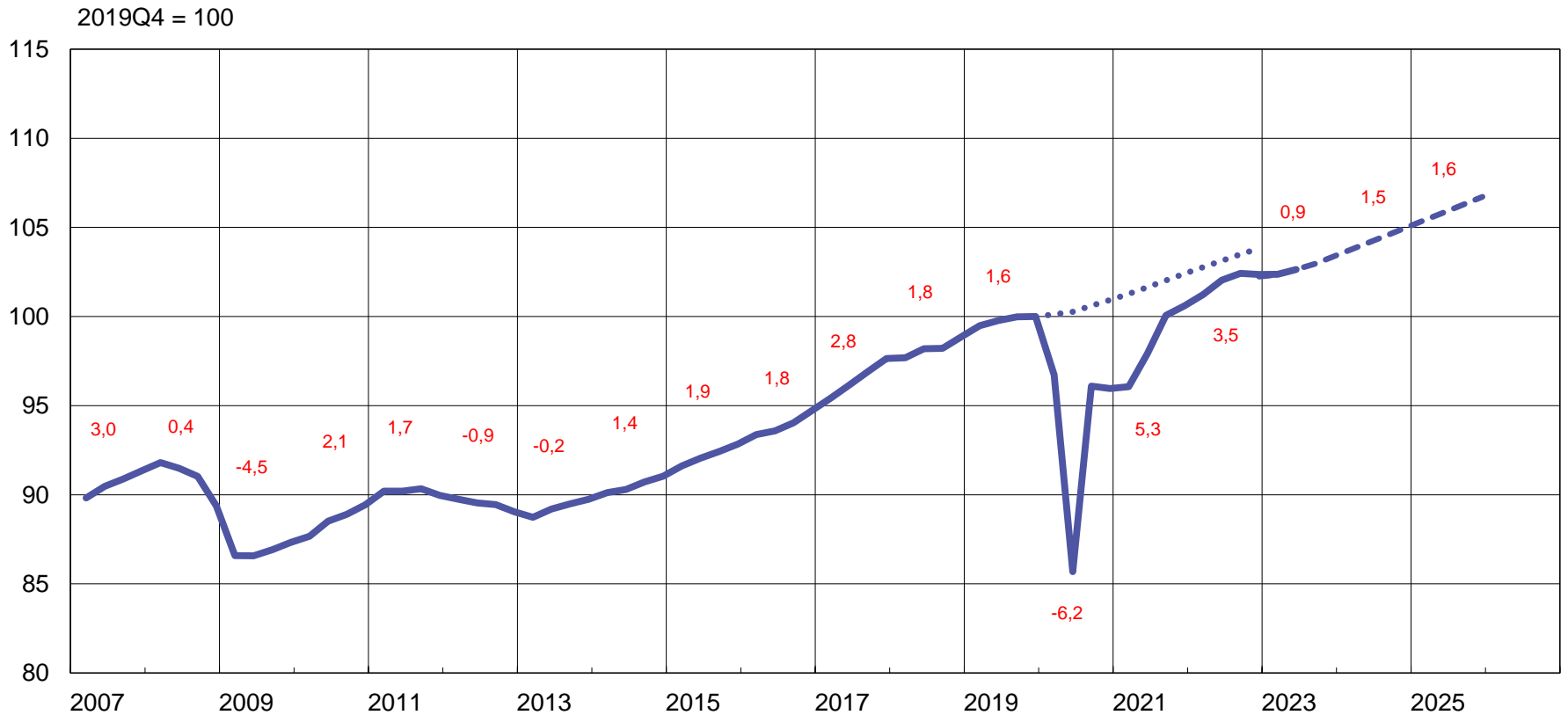

Euroalueen talouskasvu on hidastunut

— Euroalueen BKT

••• EKP:n maaliskuun 2020 ennuste

- - - EKP:n kesäkuun 2023 ennuste

Käyrän vieressä olevat luvut ovat vuosikasvuja, %.

Lähde: EKP:n laskelmat ja Suomen Pankki.

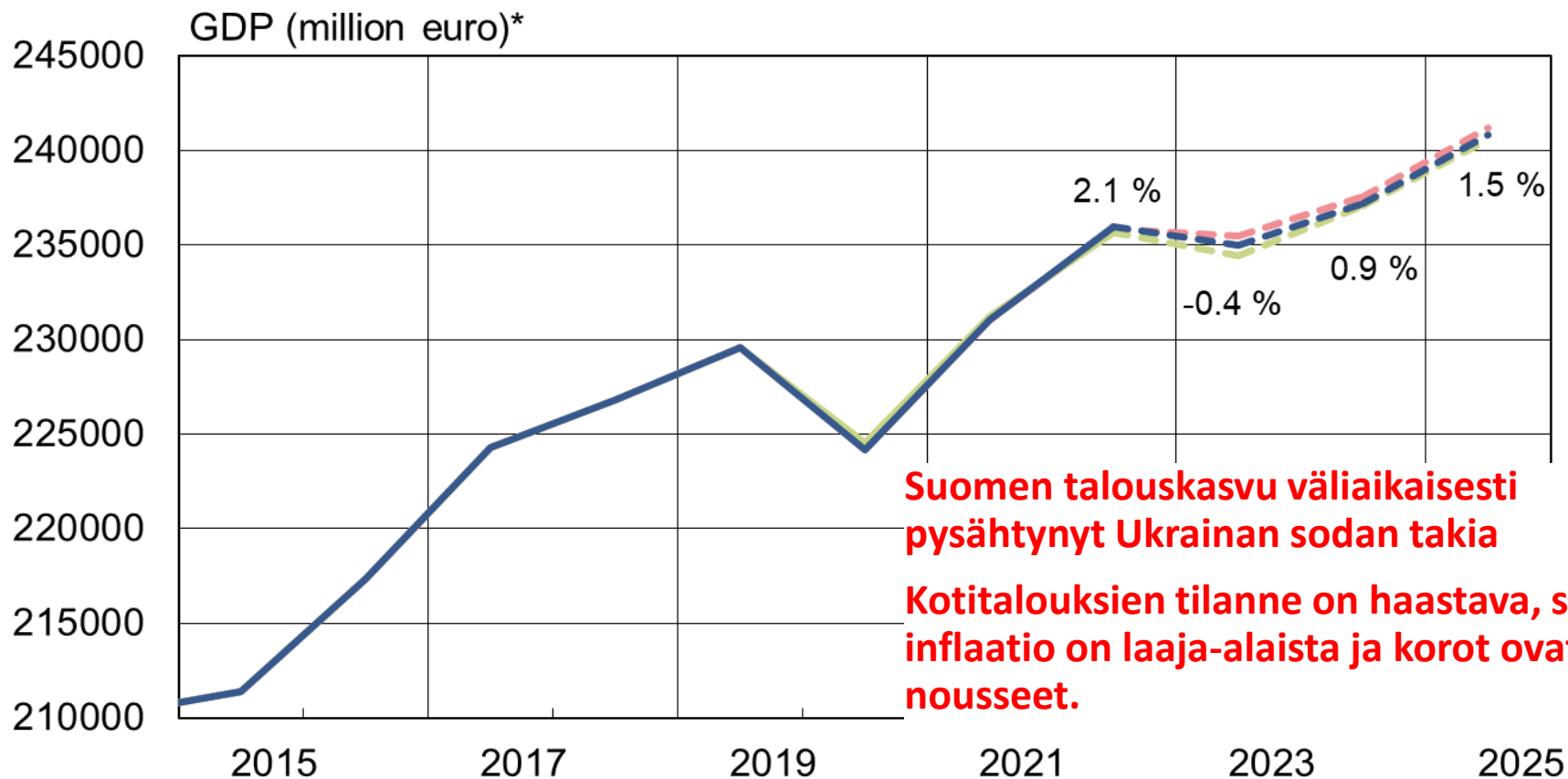
35781@MMS(2007-)_LV 2

15.5.2023

Suomen talous lievässä taantumassa

— Bank of Finland forecast, March 2023
— Bank of Finland forecast, June 2023

— Bank of Finland forecast, December 2022

Suomen talouskasvu väliaikaisesti pysähtynyt Ukrainan sodan takia
Kotitalouksien tilanne on haastava, sillä inflaatio on laaja-alaista ja korot ovat nousseet.

Sources: Statistics Finland and Bank of Finland.

*In 2015 prices. The annual growth forecasts for the June 2023 forecast are displayed in the graph.

20.6.2023

© Bank of Finland

KERROINVAIKUTUS

$$1/(1-0,80) \times 100 =$$
$$1/0,20 \times 100 = 500 \text{ milj.}$$

Kierros	Kokonaistuotannon ja tulojen kasvu	
1.		100 milj.
2.	$0.80 \times 100 \text{ milj.}$	80 milj.
3.	$0.80 \times 80 \text{ milj.}$	64 milj.
4.	$0.80 \times 64 \text{ milj.}$	51,2 milj.
5.	$0.80 \times 51,2 \text{ milj.}$	41 milj.
6.	$0.80 \times 41 \text{ milj.}$	32,8 milj.
6.	$0.80 \times 32,8 \text{ milj.}$	26,2 milj.
7.	$0.80 \times 26,2 \text{ milj.}$	21 milj.
8.	$0.80 \times 21 \text{ milj.}$	16,8 milj.
9.	$0.80 \times 16,8 \text{ milj.}$	13,42 milj.

Suhdanteiden leviäminen

1. Ulkomaankaupan välityksellä

- etenkin Suomen kaltaisten pienten avoimien maiden talous on riippuvainen viennistä.

2. Maailman suhdanteiden välityksellä: esim. raaka-aineiden hinnat (öljy)

3. Turismivirtojen välityksellä

4. Rahoitusmarkkinoiden välityksellä

5. Yleinen mielipide/asenne tulevaisuuteen (kuluttajabarometrit)

6. Odottamattomat tekijät (esim. korona, sota)